

ဆဲးလီမံလောပဒိပ်တီဖိ သုက်ကို

တၢ်ဆဲးလီမံန့ၣ်အမံလၢတီၢ်ဖိသုက်အကူန့ၣ် မ့ၢ်တၢ်လၢအလီၤသ့ၣ်ပိၢ်သးဝး ဒီး တၢ်ဆၢတၢ်အကါ ဒိပ်တခါလီၤ. တၢ်တီၤမၤစၢၤတခါအံၤဟ့ၣ်ဝဲဒၣ် တၢ်ဆဲးလီမံလၢညီၣ်တၢ်သံကွၢ်တဖၣ် လၢအဘၣ် ဃးဒီးတၢ်ဆဲးလီမံလၢပဒိပ်အတီၢ်ဖိသုက် အကူအပူၤန့ၣ်လီၤ.

၁. ဘၣ်မနုၤအယိယဖိဘၣ်လဲၤထီၣ်တီၢ်ဖိသုက်အကူလဲၣ်.

ဖိသုက်ဆဲးတဖၣ် လဲၤနီၤဖျိဝဲဒၣ်တၢ်ဆိတလဲၣ်ချ့ၣ် လၢအဝဲသ့ၣ်အတၢ်ဒိပ်ထီၣ် ဒီး ခိပ်န့ၣ်အတၢ်ဒိပ်ထီၣ်ထီၣ် အပူၤန့ၣ်လီၤ. တီၢ်ဖိသုက်ဟ့ၣ်ဝဲဒၣ် တၢ်မၤလိမၤ ဒီးအခွဲးအယၢ်လၢအကလီၤ ဒီးအကံၢ်အစီလၢအဂၤတခါ ဖဲဆၢကတီၢ်အကါဒိပ် တခါအံၤအကတီၢ်န့ၣ်လီၤ. လၢတီၢ်ဖိသုက်အကူတီၢ်ဒီးတဖျၢၣ်အပူၤန့ၣ်, နဖိအံၤ ကဘၣ်တၢ်သိၣ်လိန့ၣ်ယုၤအီၤ ခီဖျိသရၣ်သမါတဖၣ် လၢအကဟ့ၣ်ကယၢ်တၢ် ဒီး အိၣ်ဒီးကံၢ်ဖိ ဒီးန့ၢ်ဘျးန့ၢ်ဖျိလၢတၢ်မၤလိမၤဒီး တၢ်လိာ်ကွဲးဃုာ်ဒီး ဖိသုက်အဂၤ တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. နကူကဒးအိၣ်ထီၣ်ဝဲဒၣ်ပုၤတတခါ လၢအဟံပနီၣ်ဖိသုက်တဂၤ စုာ်စုာ်အတၢ်လိာ်ဘၣ်လီၤဆိတဖၣ် ဒီးမၤဆူၣ်ထီၣ် အဝဲသ့ၣ်အတၢ်အိၣ်မၤလိမၤ ဒီးတၢ်န့ၣ်လီၤ. နဒီးန့ၣ်ဘၣ်တဘျီကြးဘၣ်တၢ်ထီၣ်ထီၣ်ဘးဝဲဒၣ် ဒီးတၢ်တီၤစၢၤ မၤစၢၤလၢအဂၤ ဒ်သီးဒီးတၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်တဖၣ် ဒီးတၢ်ဝံစိာ်တီဆူၣ်န့ၣ်လီၤ.

၂. လၢမံၣ်န့ၣ်စိထုာ်အပူၤယဆဲးလီမံအမံကသုလၢအခါဖဲလဲၣ်.

ဖိသုက်တဖၣ်စးထီၣ်တီၢ်ဖိသုက် ဃုာ်ဒီးတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်လၢအအိၣ်ဟံ
စၢၤဒီးအီၤတ ဘျးမံၤ ဒီးဒိပ်ထီၣ်ဝဲဒၣ် လၢတၢ်ဒိပ်ထီၣ်အပူၤလၢ
အလီၤဆိလိာ်အသးတဖၣ် လၢကျိၤ ကွၢ်အါဘိအပူၤလီၤ.

ဖဲန့ၣ်အသးမ့ၢ်ပုၤထီၣ် ၅ နံၣ်မ့ၢ်တမ့ၢ်တချးလိစဲးပထုဘၣ် ၁ သီဖဲန့ၣ်အဝဲတနံၣ်
အံၤန့ၣ်နဆဲးလီၤန ဖိအမံလၢတီၢ်ဖိသုက်အပူၤသ့လီၤ.

တၢ်ဃုထၢတဖၣ်အိၣ်ဝဲဒၣ်လၢတၢ်ကမၤလီၤတၢ်န့ၣ်အသးနံၣ်အဂီၢ်လီၤ. သမံသမိး
ဘၣ်နလီၢ်က ဝီၤကီၢ်ရၣ်မ့ၢ်တမ့ၢ်တချးလိစဲးပထုဘၣ် ၁ သီဖဲန့ၣ်အဝဲတနံၣ်
အံၤန့ၣ်နဆဲးလီၤန ဖိအမံလၢတီၢ်ဖိသုက်အပူၤသ့လီၤ.

ဘၣ်တဘျီတၢ်ကမၤန့ၣ်ဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်အုၣ်သးလၢဖိသုက်ဆဲးအကတီၢ်တၢ်သမံသ
မိးဒီးတၢ်ဆဲးလီမံန့ၣ်ဒီးသးဒီး(ကွၢ်ဘၣ်တၢ်သံကွၢ် ၅, ၆ ဒီး ၉ လၢတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဆူ
ညါအဂီၢ်တက့ၢ်). နကူနဆိၣ်ထွဲန့ၣ်လၢတၢ်မၤဝံတၢ်မၤလိမၤလၢတၢ်ကလိာ်ဘၣ်အီၤတ
မံၤလၢလၢအဂီၢ်လီၤ.

၃. မ့ၢ်ယဆူၣ်ယဖိဆူပဒိပ်ကွၢ်ကသုဖဲလဲၣ်တဖျၢၣ်လဲၣ်.

ဟံၣ်ဖိသုက်ဆဲးလီမံလၢတီၢ်ဖိသုက်တဂၤအမံၤ လၢကီၢ်စဲၣ်တခါဖဲအဝဲသ့ၣ်အိၣ်ဆိး
န့ၣ်သ့လီၤ. သ့ဘၣ် မံၣ်န့ၣ်စိထုာ်ကွၢ်ကသုဖဲလဲၣ်တဖျၢၣ်လဲၣ် (https://www.
gis.leg.mn/iMaps/schooldistricts/) လၢတၢ်ကထံၣ်န့ၢ် နကီၢ်ရၣ်
အဂီၢ်တက့ၢ်. လၢမံၣ်န့ၣ်စိထုာ်အပူၤ, ဟံၣ်ဖိသုက်တဖၣ်ဃုထၢလၢ ကဆဲးလီမံၤ
လၢကီၢ်ရၣ်တၢ်သိးလိာ်အသးအပူၤသ့လီၤ. တၢ်အံၤတၢ်ကိးအမံၤဒ် တၢ်ဆဲးလီမံၤ
လၢတၢ်အိးထီၣ်ဃုာ်အီၤ ၀၁ (https://education.mn.gov/MDE/
fam/open/) ဟံၣ်ဖိသုက်တဖၣ်ဘၣ်တဘျီဆဲးလီမံအဝဲသ့ၣ်အဖိလၢခွဲာ်ထုာ်
အကူ တဖျၢၣ်အပူၤသ့စုာ်ကိးလီၤ. ခွဲာ်ထုာ်အကူတဖၣ်န့ၣ် မ့ၢ်ကမ့ၢ်အကူလၢ
တလိာ်ဟ့ၣ်အပူၤတဖၣ် လၢတဘျးစဲးအသးဒီးကီၢ်ရၣ်တခါဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

၄. လၢတၢ်ကတီၢ်ထီၣ်တၢ်ဆဲးလီမံအဂီၢ် မ့ၢ်ယကလိာ်ဘၣ်လံာ်လဲၣ်မ့ၢ်တမ့ၢ်လံာ် တကွၢ်မနုၤတဖၣ်လဲၣ်.

သမံသမိးဘၣ်ဒီးနလီၢ်ကဝီၤအကီၢ်ရၣ် မ့ၢ်တမ့ၢ်တချးလိစဲးပထုဘၣ် ၁ သီဖဲန့ၣ်အဝဲတနံၣ်
အံၤန့ၣ်နဆဲးလီၤန ဖိအမံလၢတီၢ်ဖိသုက်အပူၤသ့လီၤ.

ဘၣ်ဃး တၢ်ဆဲးလီမံၤအလံာ်တကွၢ်တဖၣ်န့ၣ်တက့ၢ်. ဟံၣ်ဖိသုက်တဖၣ်တလိာ်
တီၣ်ထီၣ်တၢ်ကဲထံဖိကီၢ်ဖိအလံာ်အုၣ်သး မ့ၢ်တမ့ၢ် တၢ်သးလီၤသးကျဲးအတၢ်အိၣ်
သးအပတီၢ် လၢတၢ်ကဆဲးလီမံၤအဂီၢ်ဘၣ်. နကီၢ်ရၣ်ကမၤသကိးတၢ်ဒီးန့ၢ် လၢ
တၢ်ကတီၢ်ထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢတၢ်လိာ်ဘၣ်အီၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

၅. ဖိသုက်ဆဲးအကတီၢ်တၢ်သမံသမိးမၤကွၢ်မ့ၢ်မနုၤလဲၣ်.

တၢ်မၤကွၢ်မ့ၢ်တၢ်သမံသမိးယိယဖိဒီးတလိာ်ဟ့ၣ်အပူၤတခါ လၢတၢ်ကထံၣ်န့ၢ်
မ့ၢ်န့ၣ်အံၤ အတၢ်ဒိပ်ထီၣ်တၢ်အိၣ်သးအိၣ်ဒ်လဲၣ် ဒီးဘၣ်တဘျီကလိာ်ဘၣ်တၢ်
တီၤစၢၤမၤစၢၤကလိာ်လၢအဂၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်သမံသမိးမၤကွၢ်ဖဲသးအိၣ် ၃
နံၣ်အဆၢကတီၢ်န့ၣ်တၢ်ဘၣ်သ့ၣ်ဘၣ်သးအီၤလီၤ, သန့က့ၢ်မိ သ့ၣ်တဂၤဘၣ်တ
ဘၣ်တၢ်ကသံသမိးအီၤဖဲအသးအိၣ် ၃ နံၣ်ဒီးဖဲအစးထီၣ်တီၢ်ဖိသုက်အသီ ၃၀
အတီၢ်ပုၤလီၤ. တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဘၣ်ဃးဒီးတၢ်သမံသမိးလၢနလီၢ်ကဝီၤအပူၤန့ၣ်
တၢ်ထီၣ်န့ၢ်အီၤသ့ဖဲ Help Me Connect (HelpMeConnectMN.org)
မ့ၢ်တမ့ၢ်နလီၢ်ကဝီၤကီၢ်ရၣ်အပူၤသ့လီၤ. ဟံၣ်ဖိသုက်တဖၣ်ဘၣ်တဘျီက
တီၣ်ထီၣ်တၢ်သံသမိးသမိးတခါအလံာ်ကွဲးဒိတဘျီဆူ Head Start, Child
and Teen Checkups မ့ၢ်တမ့ၢ်န့ၢ်ဟ့ၣ်အီၤတၢ်ဟံၣ်ဖျိလၢတၢ်ကွဲးလီၤဃာ်
လၢအဝဲသ့ၣ်သမၢဝဲဒၣ်တၢ် သမံသမိးအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ကတီၢ်တၢ်ဒီးနကူဘၣ်ဃး
တၢ်မၤဝံတၢ်ဆဲးလီမံအကတီၢ်တၢ်သမံသမိးဖဲန့ၢ် တမၤဘၣ်ဒီးအခါတက့ၢ်.

၆. တၢ်ဆဲးကသံၣ်ဒီးသးအတၢ်လိာ်ဘၣ်တဖၣ်မ့ၢ်မနုၤလဲၣ်.

ကွၢ်တဖၣ်လိာ်ဘၣ်န့ၣ်ဖိအတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့အတၢ်မၤနီၣ်လၢအဒုးန့ၣ်ကသံၣ်က
သီအတၢ်စံာ်စီဒီးကသံၣ်ဒီးသးအတၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. နကသံၣ်သရၣ်မ့ၢ်တမ့ၢ်ကသံၣ်
ဒီးထုးထီၣ်ဟ့ၣ်န့ၢ်ဒီးတၢ်ဆဲးကသံၣ်ဒီးသးအတၢ် ကွဲးနီၣ်ကွဲးဃါတဖၣ်သ့လီၤ.
မံၣ်န့ၣ်စိထုာ်တၢ်သိၣ်တၢ်သီလိာ်ဘၣ်ဝဲဒၣ်လၢဖိသုက်လၢအဆဲးလီမံအမံၤ လၢကွၢ်
တဖၣ်အဆဲးဒီးသးအသးဒီးတၢ်ဆူတၢ်ဆါတနီၤမ့ၢ်တမ့ၢ်ဘၣ်လၢဖိသုက်တဂၤအံၤ

ကိးဘၣ်နလီၢ်ကဝီၤကီၢ်ရၣ် မ့ၢ်တမ့ၢ်တချးလိစဲးပထုဘၣ် ၁ သီဖဲန့ၣ်အဝဲတနံၣ်
အံၤန့ၣ်နဆဲးလီၤန ဖိအမံလၢတီၢ်ဖိသုက်အပူၤသ့လီၤ.

တၢ်ပျဲပူၤဖျဲးအီၤအခါန့ၣ်လီၤ. ကွၢ်ဘၣ်မံၣ်န့ၣ်စိထံၣ်တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့အဝဲၤကျိၤ အပုၣ်ယဲၤသန့ (<https://www.health.state.mn.us/people/immunize/basics/kids.html>) လၢတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဆူညါအဂီၢ်တက့ၢ်.

၇. မ့ၢ်ယဖိကဘၣ်ထီၣ်တီၤဖိသၢ်ခါ.

တီၤဖိသၢ်န့ၣ် တမ့ၢ်တၢ်လိာ်ဘၣ်နီၣ်နီၣ် လၢမံၣ်န့ၣ်စိထံၣ်အပူၤဘၣ်. သန့က့ၢ်, တၢ်ဟ့ၣ်သဆၣ်ထီၣ်န့ၣ်လၢ နကဆဲးလီၤန့ၣ်အမံၤလၢတီၤဖိသၢ်ဖဲအဝဲသ့ၣ်အသးန့ၣ် ကြးဘၣ်ဝဲဒၣ်အခါန့ၣ်လီၤ.

၈. မ့ၢ်ယဖိအံၤ “အိၣ်ကတဲာ်ကတီၤလံၤအသး” လၢတီၤဖိသၢ်ခါန့ၣ်မ့ၢ်ယကသ့ၣ် ညါယဲဒ်လဲၣ်.

လၢမံၣ်န့ၣ်စိထံၣ်အပူၤ, တၢ်ကစးထီၣ်တီၤဖိသၢ်လၢအခါမဲလဲၣ်န့ၣ် ဒီးသန့ထီၣ် လၢသးန့ၣ် ဒီးတဒီးသန့ ထီၣ်လၢနဖိမၤတၢ်သ့မန့ၣ်လဲၣ်အဖိခိၣ်န့ၣ်ဘၣ်. ဖိသၢ် တဖၣ်ဟံတုၤလၢတီၤဒီးပူၤ ဃုာ်ဒီးတၢ်သ့တၢ်ဘၣ် အကလုာ်ကလုာ်န့ၣ်လီၤ. ကွၢ် တဖၣ်တၢ်လိာ်ဘၣ်အီၤလၢ ကဆိၣ်ထွဲဒီးသိၣ်လိၤဖိသၢ်ခဲလၢန့ၣ်လီၤ.

တၢ်အံၤအကါဒိၣ်ဝဲဒၣ်လၢသးပုၤတဖၣ်မၤသကိးတၢ်တပူၤဃီ ဖဲဖိသၢ်တကၤစး ထီၣ်တီၤဖိသၢ်အခါန့ၣ်လီၤ. ဟံၣ်ဖိဃီဖိတဖၣ် မ့ၢ်ဖိသၢ်အသရၣ်သမၤအိၣ်ထံး ဒီးအကါဒိၣ်တဖၣ်လီၤ. နကတၢ်မၤသကိးတၢ်ဒီးန့ၣ် လၢတၢ်ကဆိၣ်ထွဲဒိၣ်ခါအိၣ် တခါအံၤန့ၣ်လီၤ.

၉. မ့ၢ်ယဖိကဘၣ်ဒီးသမံသမိးအသးတချုးအစးထီၣ်တီၤဖိသၢ်ခါ.

ဖဲတၢ်သမံသမိးမၤကွၢ်(<https://education.mn.gov/MDE/fam/elsprog/screen/index.htm>) အံၤဘၣ်တဘၣ်တၢ်လိာ်ဘၣ်အီၤလၢ တီၤဖိသၢ်အဂီၢ်အသး န့ၣ်, တၢ်အံၤတမ့ၢ်တၢ်ဒီးစးတခါ ဒီးန့ၣ်တလိာ်မၤန့ၢ်အမး ပတီၢ်လၢတၢ်ဟံပနီၣ်ဃာ်အီၤတခါန့ၣ်ဘၣ်. နကတၢ်မၤဝဲဒၣ်တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤအါမံၤ အါကလုာ် လၢတၢ်ကသ့ၣ်ညါန့ၣ်တချုး အစးထီၣ်ထီၣ်ကွၢ်အိၣ်ထံးတသီန့ၣ် လီၤ. သန့က့ၢ်, တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤအံၤတၢ်သ့အီၤလၢတၢ်ကတဲာ်ဘၣ်န့ၣ်ဟံၣ် ဖိဃီဖိဘၣ် ဃး နဖိအံၤတအိၣ်ကတဲာ်ကတီၤအသးလၢတီၤဖိသၢ်အဂီၢ်ဒီးဘၣ်န့ၣ်တသ့ဘၣ်.

၁၀. ယဖိအံၤအိၣ်ဒီးတၢ်စဲၤမံ မ့တမ့ၢ် နီၣ်ခိၣ်သးကွၢ်န့ၣ်လီၤ, မ့ၢ်ယကြးဒီး အါထီၣ် တန့ၣ်ခါ.

ဖိသၢ်ခဲလၢ, ဟံၣ်ဃာ်ဖိသၢ်လၢတၢ်ထံၣ်န့ၣ်အီၤလၢအအိၣ်ဒီးတၢ်စဲၤမံ မ့တမ့ၢ်နီၣ်ခိၣ် သးကွၢ်န့ၣ်တဖၣ် စးထီၣ်အတီၤဖိသၢ်ဖဲအဝဲသ့ၣ် ပဲၤထီၣ် ၅ နံၣ်အခါသ့ဝဲဒၣ် လီၤ (ကွၢ်ဘၣ်တၢ်သံကွၢ် ၂ တက့ၢ်). တီၤဖိသၢ်ညါန့ၣ်ဟ့ၣ်ဝဲဒၣ်ခွဲးယာ်လၢတသီ ပဲၤပဲၤ, တန့ၣ်ပဲၤပဲၤတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤတခါ လၢတလိာ်ဟ့ၣ်အပူၤ လၢဘၣ်တဘၣ်တ ဘၣ်ထွဲဒီးန့ၣ်အဖိ သ့ဆဲးကတီၢ်တၢ်ကွၢ်ဘၣ်ကွၢ်သ့လီၤဆီအတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤ န့ၣ်သ့လီၤ. ဖိသၢ်တဖၣ်လၢအအိၣ်ဒီး နီၣ်ခိၣ်သး ကွၢ်န့ၣ်တဖၣ် ဒီးန့ၣ်တၢ်မၤစၢၤအ တၢ်ဖဲတၢ်မၤလၢအလီၤအိၣ်တဖၣ် ခိဖျိနီၣ်တကၤစ့ၢ်စ့ၢ်အဂီၢ် တၢ်ကွၢ် ဘၣ်ကွၢ်သ့ အတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤ (Individualized Education Program, IEP) န့ၣ်သ့လီၤ.

စးထီၣ်ဆိဆိတက့ၢ်. ကတီၢ်တၢ်ဒီးန့ၣ် ဒ်သီးအဝဲသ့ၣ်ကသ့ၣ်ညါန့ၣ် ဖိဒီးတူၢ်လိာ် မုၢ်န့ၣ်ဆူပူၤတဝါအပူၤအဂီၢ်တက့ၢ်.

၁၁. မ့ၢ်ယဖိအံၤကလိာ်ကတီၢ် ဒီး/မ့တမ့ၢ် နုာ်ပၢၢ်အဲးကလံးအကျိၣ်ခါ.

တလိာ်ဘၣ်. ဖိသၢ်တဖၣ်စးထီၣ်တီၤဖိသၢ်ဃုာ်ဒီးတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်အါမံၤအါက လုာ် လၢအပုၣ်ဃုာ်တၢ်က တၢ်တၢ်ဒီးတၢ်နုာ်ပၢၢ်အဲးကလံးကျိၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်သ့ၣ် ညါကျိၣ်အါကျိၣ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအချုးအဖျိအိၣ်လီၤ. ကွၢ်တဖၣ်သိၣ်လိၤဝဲဒၣ် ပူၤ မၤလိၤအဲးကလံးလၢကျိၤကွၢ်တဘီ လၢတၢ်ကဆိၣ်ထွဲအဝဲသ့ၣ် အဟံၣ်ဖိဃီ ဖိ အကျိၣ် ဒီးအလုၢ်လၢထူသန့န့ၣ်လီၤ. တီၤဖိသၢ်အတီၤဒီးန့ၣ် ဘၣ်တၢ်မၤကဲထီၣ် အီၤ လၢတၢ်ကဆိၣ်ထွဲ ဖိသၢ်အဲးကလံးအကျိၣ်အတၢ်ဒိၣ်ထီၣ်ထီၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖိသၢ်လၢအကတီၢ်ကျိၣ်အဂၤတဖၣ်ဘၣ် တဘၣ်ကကြးဝဲဘၣ်ဝဲဒၣ်လၢကျိၣ်အ တၢ်တီၤစၢၤမၤစၢၤအတၢ်ဖဲတၢ်မၤတဖၣ်အဂီၢ်လီၤ.

၁၂. ယဖိအံၤအိၣ်ဖျိၣ်ဝဲဒၣ်လၢတၢ်ကီၢ်ခါအလီၤ, မ့ၢ်တၢ်အံၤဂုၤဒိၣ်ဝဲဒၣ်လၢ တၢ်ကအိၣ်ခါန့ၣ်ခါ.

တၢ်ဃုသ့ၣ်ညါမၤလိၤဒုးန့ၣ်ဝဲဒၣ်လၢတၢ်ထုးယံၤတၢ်ဆၢကတီၢ်လၢတၢ်ကလဲၤထီၣ် တီၤဖိသၢ်အကူၤန့ၣ်တကဲထီၣ်ကတီၢ်ယံၤတၢ်တကဲဘျုးကဲဖျိၣ်တဖၣ်န့ၣ်ဘၣ်. ဟံၣ်ဖိဃီဖိတဖၣ်တၢ်ဟ့ၣ်သဆၣ်ထီၣ်အီၤလၢအက ဆဲးလီၤအဝဲသ့ၣ်အဖိလၢ တီၤဖိသၢ်အပူၤဖဲအဖိတဖၣ်အသးအိၣ်၅ နံၣ်မ့တမ့ၢ်တချုးစးပထုဘၣ် ၁ သီဖဲ နံၣ်အဝဲန့ၣ်တန့ၣ်,ဖဲတၢ်ကီၢ်ခါအကတီၢ်အအိၣ်ဖျိၣ်မုၢ်န့ၣ်တုၤဝဲအခါန့ၣ်လီၤ.

၁၃. ယဖိအံၤတထီၣ်တုၤဘၣ်ဝဲဒၣ်ကတီၢ်ဆိကွၢ် မ့တမ့ၢ် တၢ်ကွၢ်ထွဲကဟုကယာ် ဖိသၢ်အဃီ, မ့ၢ်ယကြးဒီးအီၤတန့ၣ်ခါ.

ဖိသၢ်တဖၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်လဲၤခီဖျိလၢအလီၤဆီလိာ်သး တချုးအထီၣ်တီၤဖိသၢ် အခါ, ပုၤဒီးအဝဲသ့ၣ် အဟံၣ်ဖိဃီဖိလၢဟံၣ်တဖၣ် မ့တမ့ၢ် ပူၤဟ့ၣ်တၢ်ကွၢ်ထွဲ ကဟုကယာ်လၢအဂၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တီၤဖိသၢ် အတီၤဒီးတဖၣ် အိၣ်ကတဲာ်က တီၤအသးလၢတၢ်ကဆိၣ်ထွဲဖိသၢ်ခဲလၢ ဒီးဟ့ၣ်တၢ်ဒုးသ့ၣ်ညါအ ဝဲသ့ၣ်ဒီးကွၢ် လၢအဂုၤတခါန့ၣ်လီၤ. နဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်သဆၣ်ထီၣ်န့ၣ်ဆူၣ်ဆူၣ်လၢတၢ်ကဆဲးလီၤ နဖိအမံၤ လၢတီၤဖိသၢ်ဖဲအဝဲသ့ၣ်အသးန့ၣ်ကြးဘၣ်လၢကထီၣ်ကွၢ်အခါန့ၣ်လီၤ.

၁၄. မ့ၢ်ယဖိအပူၤကွၢ်ထွဲကဟုကယာ်တဖၣ်, ကတီၢ်ဆိကွၢ်အသရၣ်သမၤ မ့တမ့ၢ် ပူၤဟ့ၣ်တၢ်အိၣ် ဆူၣ်အိၣ်ချ့တၢ်ကွၢ်ထွဲကဟုကယာ် တဲဘၣ်ယၤဘၣ်ဃး တၢ်ဆၢ ကတီၢ်လၢယဖိအံၤ ကြးထီၣ်ဝဲဒၣ်တီၤဖိသၢ်လၢ အခါမတၢ်လဲၣ်န့ၣ်ခါ.

ဟံၣ်ဖိဃီဖိတဖၣ်လၢအအိၣ်ဒီးဖိသၢ်လၢအသးစၢ်န့ၣ် ၅ နံၣ်မ့တမ့ၢ်တချုးလိစးပ ထုဘၣ် ၁ သီန့ၣ်ဘၣ်တဘၣ်ကဆိကမိၣ်ထီၣ်အတၢ်န့ၣ်လီၤဆီလၢတီၤဖိသၢ်ကွၢ် အပူၤန့ၣ်လီၤ. သမံသမိးဘၣ်ဒီးနကီၢ်ရဲၣ် မ့တမ့ၢ်ခွၢ်ထွဲအကွၢ်လၢတၢ်ကမၤလိၤန့ၢ် ဘၣ်ဃး အဝဲသ့ၣ်အတၢ်ထီၣ်ကွၢ်လၢအဆိအဖိလစံာ်န့ၣ်တက့ၢ်.

၁၅. ဖဲယဖိအံၤအသးမ့ၢ်အိၣ် ၄ နံၣ်ဖဲစးပထုဘၣ် ၁ သီန့ၣ်မ့ၢ်အစးထီၣ်တီၤဖိ သၢ်သ့ခါ.

ဟံၣ်ဖိဃီဖိတဖၣ်လၢအအိၣ်ဒီးဖိသၢ်လၢအသးစၢ်န့ၣ် ၅ နံၣ်မ့တမ့ၢ်တချုးလိစးပ ထုဘၣ် ၁ သီန့ၣ်ဘၣ်တဘၣ်ကဆိကမိၣ်ထီၣ်အတၢ်န့ၣ်လီၤဆီလၢတီၤဖိသၢ်ကွၢ် အပူၤန့ၣ်လီၤ. သမံသမိးဘၣ်ဒီးနကီၢ်ရဲၣ် မ့တမ့ၢ်ခွၢ်ထွဲအကွၢ်လၢတၢ်ကမၤလိၤန့ၢ် ဘၣ်ဃး အဝဲသ့ၣ်အတၢ်ထီၣ်ကွၢ်လၢအဆိအဖိလစံာ်န့ၣ်တက့ၢ်.

၁၆. မ့ၢ်ကမျၢၢ်အကူၤတီၤဖိသၢ်န့ၣ်တၢ်ဟ့ၣ်ကလီၤအါခါ.

မ့ၢ်,တလိာ်ဟ့ၣ်အပူၤဘၣ်. နဖိအိၣ်ဒီးခွဲးယာ်လၢ ပဒိၣ်တီၤဖိသၢ်ကွၢ်လၢအကလီ န့ၣ်လီၤ. ဖိသၢ်တအိၣ် ဝဲဒၣ်နီၣ် တဂၤလၢတၢ်ကဟံၣ်အီၤလၢကွၢ်အတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတ ဖၣ်အချုး ဖဲအဟံၣ်ဖိဃီဖိဟ့ၣ် အဘူးအလဲမ့ၢ် တန့ၣ်ဘၣ်အခါန့ၣ်လီၤ. ကွၢ်တဖၣ် မၤကွၢ်ဖိတဖၣ်ဟံစိာ်ပီးလီ ဒ်သီး စၢ်ဘီဒီးလံာ်ကွဲးနီၣ်တၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒုးသ့ၣ်ညါ ဘၣ် နဖိအကူၤ ဖဲန့ၣ်မ့ၢ်လိာ်ဘၣ်တၢ်မၤစၢၤဃုာ်ဒီးပီးလီတဖၣ်အံၤန့ၣ်တက့ၢ်.

လၢတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဆူညါလၢတၢ်ဆဲးလီၤမံၤလၢတီၤဖိသၢ်အဂီၢ်, န့ၣ်လီၤကွၢ် ဖဲ မံၣ်န့ၣ်စိထံၣ်တၢ်ကွၢ်ဘၣ်ကွၢ်သ့ဝဲကျိၤ တီၤဖိသၢ်အပုၣ်ယဲၤဘျုးစဲကဘျုး (<https://education.mn.gov/MDE/fam/k/>) န့ၣ်တက့ၢ်